

Mátyás király. Magyarország a reneszánsz hajnalán

A Reneszánsz Év rendezvénysorozata keretében került sor az ELTE Egyetemi Könyvtár könyvritkaságait bemutató kamarakiállításra 2008. május 20-a és június 21-e között. A kiállításról készült katalógus a *Kiállítások az ELTE Egyetemi Könyvtárában* című sorozat második részeként jelent meg, amelyben egynyelvű, képekkel gazdagon illusztrált, és részletes leírás található minden kiállított műről.

A katalógust Bibor Máté János szerkesztette, az irodalomjegyzék összeállítása szintén neki köszönhető. A fényképeket Hajtmanszki Péter készítette, ezek mellékletben a kötet végén találhatóak. A tételleírások többek munkája. Feltétlenül ki kell emelni Wehli Tünde nevét, az ő alapos munkája nélkül aligha készülhetett volna el ez az összeállítás.

Szögi László – az ELTE Egyetemi Könyvtár főigazgatója – büszkén mutatja be előszavában a kiállítás anyagát, egyben a könyvtár gazdag gyűjteményét. Ezt követi Madas Edit kiállítási megnyitóbeszéde, amely eredetileg franciául hangzott el. Ebben részletesen bemutatja a kiállítás tematikai felépítését, érdekességeket emel ki, élvezetes stílusa révén képet kapunk a korszak kiemelkedő alkotásairól, a hozzájuk kötődő személyekről, valamint az őket bemutató, kutató, közvetítő emberek munkájáról.

Ha számokkal próbáljuk jellemezni a katalógust, akkor elmondhatjuk, hogy 120 oldalon 84 tételleírást találunk, a mellékletben pedig 48 táblán 99 kép szerepel. Ezek a képek kicsinyítettek ugyan, de azért jól láthatóak, színesek és elforgatva szerepelnek a kötetben. Ez kissé nehézkessé teszi a tanulmányozást, az ember szívesen pillantana közvetlenül a képre olvasás közben. Bizonyára több szempont is emellett a megoldás mellett szólt: részben a költséghatékonyság, részben pedig a helykihasználás lehetett az ok. Végül kényelmesen kézbe vehető, normál méretű kiadvány született, amely elegáns borítójával (amelyen Hunyadi Mátyás és Aragóniai Beatrix címere látható) méltó módon tiszteleg a múlt e nagyszerű alkotásai előtt.

Szintén a takarékoságra utal a tételek végén az irodalmi utalók használata, amelyeket a szerkesztő csak a kötet végén old fel. Persze az is elképzelhető, hogy ez a rész csupán a bennfentesek (szakma) számára készült, ők pedig, mint tudjuk, félszavakból is megértik egymást. A tételleírások minden esetben szakszerűen feltüntetik a kiállított művek lelőhelyét, feltételezett vagy valós keletkezési idejét, anyagát, méretét, írását, kötését, metszését, díszítését, megállapítják, van-e rajta pecsétmaradvány vagy jegyzet, mi a jelzete stb.

Kéziratos és nyomtatott emlékek egyaránt szerepeltek a kiállított művek között. A látogatók megtekinthették Beatrix királyné titkosírását, továbbá Janus Pannonius XI. századi, görög nyelvű, kéziratos evangéliumos könyvét. Fontos megemlítenünk az első Magyarországon nyomtatott könyvet, a Budai Krónikát, amely Hess András

budai műhelyében készült 1473-ban. A kiállítás legérdekesebb darabjait, gondolunk itt a corvinákra és Vitéz János, illetve Pier Paolo Vergerio kézjeggyével ellátott művekre, II. Abdülhamid ajándékozta az Egyetemi Könyvtárnak 1877-ben. Mint ismeretes, a corvinák egy részét a törökök a XVI. században hadizsákmányként magukkal hurcolták Konstantinápolyba, és jórészüket elpusztult, a maradékot juttatta vissza II. Abdülhamid. A rossz tárolási körülmények miatt megrongálódott kódexeket a törökök újrakötötték, így fordulhat elő, hogy egyes kódexek háttábláján török címert látunk. Összesen 35 kódex került vissza, ebből 14 corvina.

Külön figyelmet érdemelnek a pálos szerzetesek könyvei és a nyelvemlékek. Gyönyörű a Pálos breviárium 10 soros vörös és zöld lombard típusú A iniciáléja, amely advent első vasárnapjához készült. Gyöngyösi Gergely rendtörténeti munkája a középkori pálos szerzetesek életrajzát tartalmazza, ezek inkább tekinthetők irodalmi alkotásoknak semmint biográfiának.

A Cornides-kódexben találkozhatunk Ráskay Lea jellegzetes kézírásával és nevével, aki a Nyulak szigeti domonkos kolostorban a könyvtárosi teendőket is ellátta. A Weszprémi-kódex az Egyetemi könyvtár legdíszesebb nyelvemléke; a Nádor-kódexben pedig, amelyet közösségi célra, felolvasásra szántak, rábukkanhatunk a legrégebb magyar nyelvű kottás népénekekre.

Láthatunk még XIX. századi hasonmás kiadásokat az Egyetemi Könyvtár középkori anyagából, valamint egy olyan művet is, mely csak a katalógusban szerepel, mégpedig egy III. Frigyes tulajdonából származó ősnymtatványt, ennek díszes címlapja különösen szép esztétikai élményt nyújt.

Számos más érdekességet felsorolhatnánk még a kiállítással, illetve a katalógussal kapcsolatban, de legalább ilyen fontos megjegyezni, hogy értő „kezek” munkáját dicséri mind a kiállítás megszervezése, mind a katalógus megszerkesztése, mind a kiállított művek bemutatása. Akik látták a kiállítást emlékezetes élményben lehetett részük, akik nem, a kiállítás tartalmát és hangulatát jól felidéző katalógust forgathatják haszonnal.

(Mátyás király. Magyarország a reneszánsz hajnalán. Kiállítás az ELTE Egyetemi Könyvtárban 2008. május 20.–június 21. Katalógus. Szerk.: Bibor Máté János. Bp., 2008. ELTE Egyetemi Könyvtár, 120 p.)

Havas Petra